

પ્રશ્નપત્ર : ૨
વિષયવસ્તુ અને વિષયપદ્ધતિ સજ્જતા
વિષય : ઇતિહાસ

1050672

સમય : ૩ કલાક

કુલ ગુણ : 100

સૂચના : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 5 પ્રશ્નો છે. તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) દરેક મુખ્ય પ્રશ્ન નવા પાના ઉપરથી શરૂ કરવો અને મુખ્ય પ્રશ્નના તમામ પેટા પ્રશ્ન સાથે લખવા.

પ્રશ્ન-1 મુદ્દાસર જવાબ આપો. કોઈ પણ ત્રણ (200 થી 250 શબ્દોમાં) (24)

1. હડપ્પીય સભ્યતાની આર્થિક અને સામાજિક સ્થિતિનું વર્ણન કરો.
2. મૌર્યકાલિન વહીવટીતંત્ર વિશે સમજૂતી આપો.
3. સ્વતંત્રતા બાદ ભારત સમક્ષ કેવી સમસ્યાઓ હતી? સમજાવો.
4. પાઠ આયોજન લાભા-લાભની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
5. મહાત્મા ગાંધીનાં સત્યાગ્રહ અને અહિંસાનાં વિચારો સમજાવો.

પ્રશ્ન-2 માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો. કોઈ પણ ચાર (150 થી 200 શબ્દોમાં) (24)

1. ભારતમાં અંગ્રેજોની કૃષિ, ઉદ્યોગ અને વ્યાપાર વિષયક નીતિ વર્ણવો.
2. સ્વામી વિવેકાનંદ અને 'રામકૃષ્ણ મિશન'ની પ્રવૃત્તિઓની રૂપરેખા આપો.
3. બિન જોડાણવાદ એટલે શું? તેના વિવિધ પાસાઓ અને પ્રવૃત્તિઓ વર્ણવો.
4. બીજા વિશ્વયુદ્ધનાં કારણોની વિગતે ચર્ચા કરો.
5. વૈશ્વિક તત્વજ્ઞાનના વારસામાં ભારતનું પ્રદાન સમજાવો.
6. 1857 નાં સંગ્રામનાં કારણો સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો. કોઈ પણ પાંચ (100 થી 150 શબ્દોમાં) (20)

1. ઇતિહાસ શિક્ષણ પદ્ધતિઓ વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
2. રાષ્ટ્રસંઘની સ્થાપના ક્યારે થઈ? તેના વિવિધ અંગોની માહિતી આપો.
3. સોલંકી યુગને ગુજરાતનો સુવર્ણયુગ કહેવામાં આવે છે સમજાવો.
4. અનુવૈદિક સમયની ભારતની સામાજિક સ્થિતિ સમજાવો.
5. નવજાગૃતિકાળનાં વૈજ્ઞાનિક સંશોધનો અને ભૌગોલિક શોધખોળ વિશે સમજ આપો.
6. ભારતનાં આયોજન પંચની રચના અને મુખ્ય ઉદ્દેશોની સમજ આપો.
7. સમકાલીન વિશ્વમાં જીવવિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીમાં આપેલાં મુખ્ય પરિવર્તનો સમજાવો.

પ્રશ્ન-4 એક કે બે વાક્યમાં જવાબ આપો. (20)

1. ભારત કઈ વિશિષ્ટ ભૌગોલિક પરિસ્થિતિ ધરાવે છે?
2. આર્યો પ્રકૃતિનાં તત્ત્વોની પૂજા કેમ કરતા હતા?
3. મહાવીર સ્વામીનો જન્મ ક્યાં અને ક્યારે થયો હતો?

4. કયા સમયને 'ધાર્મિક ક્રાંતિ' નો સમય ગણવામાં આવે છે ?
5. પ્રાચીનયુગમાં કયા ચીની મુસાફરો ભારતના પ્રવાસે આવ્યા હતા ?
6. ઇતિહાસ જાણવા માટેનાં સાધનો જણાવો.
7. ભારતમાં સૌપ્રથમ સમાચાર પત્ર કોણે ? ક્યુ ? અને ક્યારે શરૂ કર્યું હતું ?
8. દસમી પંચવર્ષીય યોજનાની વિશિષ્ટતા કઈ હતી ?
9. નવ જાગૃતિનાં લક્ષણો જણાવો.
10. કયા રાષ્ટ્રોએ 'રોમ-બર્લિન-ટોકિયો' ધરીની રચના કરી હતી ?

પ્રશ્ન-5 ખાલી જગ્યા પૂરો.

(12)

1. અવશેષોનો સમય નક્કી કરવા માટે ..... પદ્ધતિ અપનાવામાં આવે છે.
2. અદ્વૈતવાદનાં પ્રણેતા ..... ગણાય છે.
3. સિંકદરને ભારત પર ચડાઈ કરવા માટે મદદ કરનાર ભારતીય ..... હતો.
4. સંગમ સાહિત્યની ભાષા ..... હતી.
5. ગણિતશાસ્ત્રના પિતા ..... ગણાય છે.
6. .... મંદિરની શિલ્પકલાને ભારતની શ્રેષ્ઠ શિલ્પકલા માનવામાં આવે છે.
7. મુંબઈ ટાપુ અંગ્રેજોને ..... પાસેથી મળ્યો હતો.
8. થિયોલોફિકલ સોસાયટીનું કાર્ય હિંદમાં આવીને ..... એ ઉપાડી લીધું.
9. બોસ્ટન ટી. પાર્ટીનો બનાવ ..... ક્રાંતિ સાથે સંકળાયેલ છે.
10. દક્ષિણ મંચુરિયા રેલવે કંપનીની સ્થાપના કરનાર રાષ્ટ્રનું નામ ..... છે.
11. સ્વરાજ્ય મારો જન્મસિદ્ધ અધિકાર છે. એ સૂત્ર ..... એ આપ્યું હતું.
12. એક સમ્રાટ, એક સંસ્કૃતિ અને એક રાષ્ટ્રનું સૂત્ર આપનાર ..... હતા.

